

4. Пентилюк М. Розвиток української лінгводидактики в контексті Державного стандарту базової і повної освіти в Україні. Вісн. Львів. ун-ту. Сер. філологічна. 2010. Вип. 50. С. 123–130.
5. Шуневич О. Використання фреймових структур у процесі формування в учнів загальнонавчальних умінь старшокласників на уроках української мови й літератури URL: <http://www.shag.com.ua/vikoristannya-frejmovih-struktur-uprocesiformuvannya-v-uchni.html>.
6. Кулецька Т. Ю. Використання проблемних ситуацій на уроках англійської мови в початкових класах / Т. Ю. Кулецька // Український психолого-педагогічний вісник. Київ : Педагогічний інститут Київського університету ім. Б. Грінченка, 2016. Вип. №18. С. 9.

Д. М. Маус
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник:
к. пед. н., проф. Калініна Л. В.

ВАЖЛИВІСТЬ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ТА СИНТЕЗУ У ФОРМУВАННІ МИСЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ПРИ ВИБОРІ ПРОФЕСІЇ

Відповідно до Нової Української Школи, випускник середньої школи забезпечений усім необхідним щоб ефективно діяти за рахунок аналізу набутих знань та нової інформації. Це особистість, що бере до уваги стрімкі оновлення в галузі освіти та навколишнього життя, що в подальшому впливає на формування здатностей працювати з новою інформацією, уміння її обробляти, аналізувати та синтезувати. Цей цикл базової середньої освіти сприятиме формуванню учнів як відповідальних членів суспільства, здатних самостійно долати проблеми повсякденного життя, вибирати шлях подальшого навчання відповідно до своїх інтересів і здібностей.

Сказане свідчить про те, що мислення займає провідну роль у світосприйнятті старшокласника його оточення. Безумовно старшокласник може мислити і розвивати базові навички власного мислення. Ми вчимося мислити та функціонувати впродовж всього життя, але чи можемо ми дійти вищого ступеню розвитку мислення без сторонньої допомоги? Вчителі та їхня педагогічна діяльність спрямовані на те щоб розвивати особистість учня на різних етапах його життя. Одну з провідних галузей розвитку дитини займає розвиток та вдосконалення його мислення, що особливо виявляє себе у розвитку мислення старшокласників.

Наш невеликий досвід роботи в школі показав, що учням старшої школи не вистачає простих навичок. Процес навчання старшокласників характеризується нагальною потребою розвитку навичок аналізу та синтезу мислення. В науці прийнято вважати, що аналіз – це процес розумового

розкладання цілого на його складові частини [1]. Звідси в подальшому старшокласник здатен до глибшого та всебічного пізнання певного процесу або явища. Ми вважаємо, що впровадження цього процесу є корисним для старшокласників адже на даному освітньому етапі та етапі власного життя школярів, вони приймають важливі рішення щодо свого майбутнього – вибір професії. Задля того щоб обрати корисну для себе діяльність для подальшого життя учні ретельно розглядають кожну з запропонованих соціумом професію та аналізують її – виявляють її недоліки та переваги. Проте щоб вони мали змогу це зробити, ми, вчителі, повинні розвивати їхні навички мислити аналізуючи.

Другий компонент, що безперервно поєднується з процесом аналізу явища є його синтез [1], що є прямо протилежним явищем попередньому процесу. Таким чином синтез визначають як поєднання усіх частин одного процесу в єдине ціле. Старшокласник, бачачи тонкощі кількох професій, може обирати потрібні процеси для себе і на їхній основі вибудовувати для себе загальну картину професії ‘своєї мрії’.

На даному освітньому етапі у школярів вже сформоване логічне мислення та є стійка база для розвитку та формування латерального, критичного та креативного мислення, вивченням якого займалися М. Ліпман, Д. Клустер, Д. Халперн, Ф. Станкато, Н. Дауд і З. Хусін та інші [2; 7; 9].

Теперішні роботодавці мають ширший список вимог щодо потенційних працівників. При відборі працівників вони беруть до уваги *hard skills* і *soft skills* – дві групи ключових знань і вмінь, які важливі для роботи: 1) те, що можна вивчити і практикувати; 2) ситуативні вміння, якими володіє кожна особа окремо, відповідно. З цього випливає, що найкращий працівник – це той, що поєднує у собі обидва вище зазначені компоненти. Але щоб оволодіти ними необхідно навчитися мислити різними способами.

Для того щоб визначити готовність учнів аналізувати та синтезувати інформацію, ми провели дослідження. Ми запропонували учням текст, що включав у себе завдання ‘Доповнити речення відповідно до тексту’:

Найбільш часто професії ділять за предметом праці, що використовується в діяльності.

Відповідно до даної класифікації виділяють категорії професій: «людина — людина», «людина — природа», «людина — техніка», «людина — знакова система», «людина — художній образ». Проаналізуємо особливості кожної категорії професій.

Праця людей професії «людина — _____» спрямована на процеси навчання, виховання, управління, медичне та торгове обслуговування тощо інших людей. Приклади таких професій: екскурсивод, лікар, продавець, офіціант тощо.

Зрозуміло, що важливим у роботі професій цього типу є такі якості: потреба у спілкуванні, вміння розбиратися в людських взаєминах, гарна пам'ять, терпіння, сталий настрій у процесі роботи з людьми.

Якщо об'єктом праці виступають різні знаки: цифри, рисунки, схеми, фізичні та хімічні символи, ноти і т.д., то такі професії відносять до категорії «людина — _____». До даної категорії відносять, наприклад, професії _____, топографа, бібліографа, економіста, перекладача художньої та наукової літератури тощо.

Людина, яка працює зі знаками, повинна володіти гарним абстрактним мисленням, відтворювальною уявою, мати гарну зосередженість, стійку увагу, посидючість.

Професії, пов'язані з образотворчою, музичною, художньою діяльністю, належать до типу «людина — _____». Це професії модельєра, _____, фотографа, наладчика музичних інструментів. З-поміж найважливіших вимог виділяють: наявність здібностей до мистецтва, творча уява, образне мислення, працелюбність, цілеспрямованість.

Професії людини, пов'язані з живою природою (_____ та _____ організми, мікроорганізми), належать до категорії «людина — природа». Сюди відносять професії: _____ лікаря, рибознавця, мікробіолога, гідромеліоратора тощо. Даний вид професії передбачає наявність ініціативи та самостійності у вирішенні конкретних задач, творчу уяву [6].

Наші спостереження показали, що тільки 38% старшокласників здатні аналізувати, тобто брати до уваги складові частини одного цілісного предмету. Синтезувати ж інформацію здатні 25%. Школярам важко давалося сприймати цілісну картину явища або його окремих компонентів. Саме тому ми вирішили проаналізувати на скільки підручники, рекомендовані МОН України, впливають на формування мислення старшокласників, а саме на такі його аспекти як аналіз і синтез. Ми обрали такі підручники, як: О. Д. Карпюк 'English' 10-й рік навчання [5], В.М. Буренко 'English' 10-й рік навчання [4] та FOCUS A2-B1, що використовується на 10-му році навчання [8].

Таблиця 1

Насиченість навчальних підручників вправами , що спрямовані на розвиток мислення старшокласників

Назва підручника	% вправ, що впливають на формування загального мислення	% вправ, що впливають на розвиток здатності аналізувати	% вправ, що впливають на розвиток здатності синтезувати
О. Д. Карпюк 'English'	48%	18%	13%
В. М. Буренко 'English'	45%	16%	14%
FOCUS	57%	20%	19%

Як бачимо з таблиці, учні не мають змоги повноцінно розвивати власне мислення, а навчальні матеріали не достатньо насичені вправами, що дозволять це зробити. Саме це і доводить актуальність нашого дослідження. Подальшу роботу ми вбачаємо у розробці нових методів розвитку мислення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: АБУ, 2002. 480 с.
2. Клустер Д. Что такое критическое мышление. М. : Русский язык. 2002. № 29. С. 3. – Режим доступу до журналу: <http://rus.1september.ru/2002/29/2.htm>
3. Коржуев А. Рефлексия и критическое мышление в контексте задач высшего образования. Педагогика. 2002. № 1. С. 18–22.
4. навчання.
5. Підручники Англійська мова 10 клас В. М. Буренко 2018. 10-й рік навчання.
6. Підручники Англійська мова 10 клас О. Д. Карпюк 2018. 10-й рік
7. Професійне спрямування http://boryspil-school3.edukit.kiev.ua/profesijna_oryentaciya_starshoklasnikiv/prosvitnicjkij_trening_z_proforyentacijnoi_roboti/
8. Халперн Д. Психология критического мышления. СПб. : Питер, 2000. 512 с.
9. FOCUS - інтернет джерело -https://www.at.alleng.org/d/engl_en/eng538.htm
10. Lipman M. Critical thinking: What can it be? / Matthew Lipman. – Institute of Critical Thinking. Resource Publication, 1988. – Series 1. – № 1. – 12 p.
11. Stancato F. Tenure, Academic Freedom and the Teaching of Critical Thinking / F. A. Stancato // College Student Journal. September, 2000. – Режим доступу до журналу : http://findarticles.com/p/articles/mi_m0FCR/is_3_34/ai_66760558/

І. Л. Мельниченко

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к.ф.н., доц. Кузьменко О. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНЯМИ СТАРШИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Стаття присвячена з'ясуванню особливостей вивчення англійської мови учнями 11-х класів в умовах дистанційного навчання. Актуальність теми дослідження визначається соціальною та політичною ситуацією в країні. Система освіти зазнала значних змін і адаптувалась до нових реалій, що сприяло розвитку інноваційної форми навчального процесу –